

HET NIEUWE BOEREN

Een visie voor
Bolwerksweiden
& Stadsland

Natuur en Water

- Herinrichten Oude IJssel
- Versterking groenblauwe dooradering: Natuurvriendelijke oevers & agrarisch natuurbeheer t.b.v. weide- en boerenlandvogels
- Zelfsturend peilbeheer d.m.v. stuwjes
- Stroomopwaarts inlaat

Recreatie en verbinding

- Ommetjes verbinden stad en platteland
- Op bezoek bij de boer
- Burgerparticipatie zorgt voor het landschap

Kringloop landbouw

- Kringloopsamenwerking melkveehouders - akkerbouwers
- Versterken bodembiodiversiteit
- Benutten organische reststromen o.a. uit natuurbeheer

Lokale producten

- Vermarkting in/aan Deventer
- Bolwerksmolen als entree voor het platteland
- Versterken van lokale identiteit

Scan de code
en bekijk de
online versie.

Toekomstbeeld Bolwerksweiden & Stadsland

In 2035 is het gebied Bolwerksweiden & Stadsland uitgegroeid tot een levend voorbeeld van hoe landbouw, natuur en stedelijke dynamiek samen kunnen bloeien. Dit unieke stadsrandgebied langs de rivier – waar al eeuwenlang voedsel voor Deventer wordt verbouwd – combineert nu een toekomstbestendige landbouw met een rijk ecosysteem en een sterke verbinding tussen stad en platteland.

Dankzij een innovatieve samenwerking tussen vier pionierende boeren, Stichting IJssellandschap, overheden en bewoners is hier een landschap ontstaan dat voedsel produceert met oog voor de toekomst: waar akkerbouwers en melkveehouders via kringlooplandbouw de bodem verrijken, water vasthouden met slim peilbeheer, en biodiversiteit stimuleren door kruidenrijke randen en plas-drassystemen. Tegelijk wordt de natuur versterkt met gericht weidevogelbeheer ondersteund door drones, natuurvriendelijke oevers langs de Oude IJssel en kleinschalige landschapselementen als hagen en poelen die het historische karakter van het gebied eren én ruimte bieden aan insecten, vogels en kleine zoogdieren.

De sleutel tot dit succes? Een geïntegreerde aanpak waarbij economie en ecologie elkaar versterken. Boeren ontwikkelen nieuwe verdienmodellen door beloning voor ecosysteemdiensten – zoals weidevogelbeheer en waterberging – te combineren met directe afzet via stadsboerenmarkten en samenwerking met lokale initiatieven als het Voedselbos. Technische innovaties, zoals warmtecamera-drones voor nestbescherming en precisielandbouw, gaan hierbij hand in hand met sociale innovatie: boeren, waterschap en bewoners werken samen aan zelfsturend waterbeheer, terwijl educatieprogramma's en recreatieve routes de verbinding tussen stad en platteland verdiepen. Zo ontstaat een veerkrachtig systeem waar landbouw, natuur en omgeving wederzijds van elkaar profiteren.

Dit historische landschap vertelt zijn eigen verhaal: middeleeuwse terpen en dijken getuigen van eeuwenlange omgang met water, terwijl oude akkerpatronen de band tussen stad en land bevestigen. Via beleefroutes en boerderijvertellers wordt dit levend erfgoed een springplank voor toekomstvisies – waar elke generatie haar eigen laag aan toevoegt.

Dit toekomstbeeld toont niet alleen hoe Bolwerksweiden & Stadsland in 2035 functioneert, maar dient ook als inspiratie voor andere gebieden waar landbouw, natuur en stedelijke druk samenkomen. Het is het verhaal van een levend landschap, gedragen door samenwerking en gedeelde waarden.

Bolwerksweiden en Stadsland 2025: Een landbouwgebied op een kantelpunt

Anno 2025 staan de boeren en grondeigenaar in Bolwerksweiden en Stadsland voor complexe uitdagingen. De stikstofproblematiek zet de bedrijfsvoering onder druk, met name door de nabijheid van de kwetsbare natuur. Klimaatverandering uit zich in toenemende droogte én wateroverlast, waardoor het waterbeheer niet langer toekomstbestendig is. Tegelijkertijd stijgen de productiekosten, terwijl de wereldmarktprijzen achterblijven – een spagaat die het voortbestaan van de bedrijven bedreigt voor de volgende generaties.

De druk op het gebied neemt verder toe door zijn unieke ligging aan de rand van Deventer. Enerzijds groeit de recreatiedruk, met spanningen tussen landbouw, natuurrust en de wandelende Deventenaren. Anderzijds liggen er claims op de grond voor woningbouw of meer natuur. Hierdoor verdwijnt niet alleen ruimte voor landbouw, maar ook de historische identiteit van het gebied: waar vroeger streekgebonden producten en kleinschalige landschapselementen domineerden, is nu sprake van een generieke, grootschalige aanpak.

Toch biedt dit kantelpunt ook kansen. Bolwerksweiden en Stadsland hebben een sterke troef in handen: een eeuwenoude band tussen stad en platteland, en een groep agrarische ondernemers die klaar staat voor vernieuwing. Door in te zetten op kringlooplandbouw, natuurinclusieve methoden en korte ketens kan het gebied uitgroeien tot een voorbeeld van hoe moderne landbouw wél in balans kan zijn met natuur, landschap en samenleving. De komende jaren zijn cruciaal om deze visie waar te maken. Het streven is om in 2035, via een samenhangend pakket van maatregelen, een toekomstbestendig landbouwsysteem in Bolwerksweiden en Stadsland te realiseren.

Het Toekomstbeeld

Natuur en water in harmonie

In 2035 vormt de Oude IJssel de ecologische ruggengraat van Bolwerkswelden en Stadsland, waar natuurvriendelijke oevers en plas-drassystemen een rijk leefgebied bieden voor (weide) vogels, vissen, libellen en oeverplanten. Dankzij innovatief gezamenlijk peilbeheer - een unieke samenwerking tussen boeren, IJssellandschap en Waterschap Vallei & Veluwe - wordt water optimaal vastgehouden voor zowel landbouw als natuur, zelfs tijdens droge periodes.

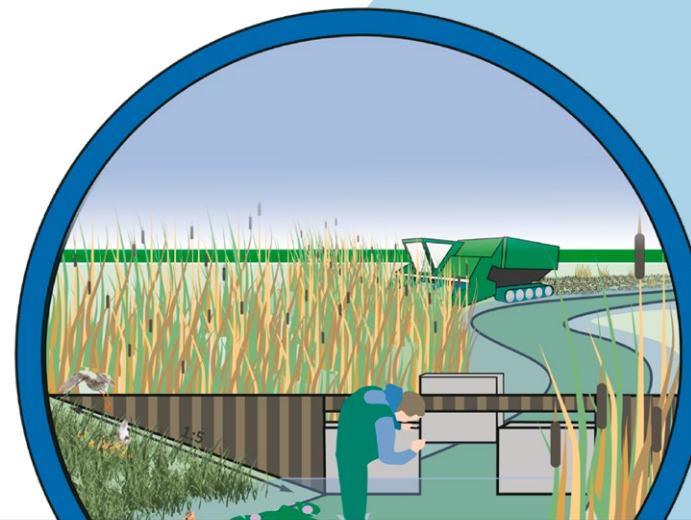
Het kleinschalige cultuurlandschap van het Stadsland is in ere hersteld, met herestelde historische hagen, bloemrijke overhoekjes en karakteristieke knotwilgenrijen langs sloten. Deze elementen versterken niet alleen de landschappelijke identiteit, maar vormen ook ecologische verbindingen voor insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Maatregelen:

- Herinrichting Oude IJssel:
 - Natuurvriendelijke oevers langs Oude IJssel
 - Zelfsturend peilbeheer met slimme stuwen
- Herstel kleinschalig landschap met hagen, overhoekjes en poelen
- Kruidenrijke akkers via aangepaste teeltrotaties
- Ruimte en flauwe oevers voor weidevogels

Het resultaat is een veerkachtig, kleinschalig landschap waar waterbeheer, natuur en cultuurhistorie samenkomen, een perfecte habitat voor grutto en patrijs, én een inspirerend agrarisch gebied met de betrokkenheid van toekomstgerichte boeren.

Natuur en Water

- Herinrichten Oude IJssel
- Versterking groenblauwe dooradering: Natuurvriendelijke oevers & agrarisch natuurbeheer t.b.v. weide- en boerenlandvogels
- Zelfsturend peilbeheer d.m.v. stuwtjes
- Stroomopwaarts inlaat

Het Toekomstbeeld

Recreatie en verbinding in 2035

In 2035 vormen Bolwerksweiden en Stadsland een geliefd recreatiegebied waar bezoekers het unieke rivierenlandschap beleven. Dankzij concrete maatregelen uit het projectplan is een zorgvuldig netwerk ontstaan dat natuur, landbouw en cultuurhistorie verbindt.

Gerealiseerde maatregelen uit het plan:

- Aanleg dijktrap - verbeterde toegang tot het dijklint met uitzicht over het gebied
- Cultuurhistorische uitwerking: informatiepunten en routes langs historische elementen zoals de Yperenberg-terp
- Samenwerking Voedselbos: educatieve verbinding tussen landbouw en agroforestry
- IJsselpontje duurzaam: op boerendaken opgewekte duurzame energie om pont jaarrond groen te laten varen

Recreatieve structuur:

- Hoofdroutes langs dijken en Oude IJsseloevers
- Secundaire paden door het Stadsland met zicht op kleinschalige landbouw
- Rustgebieden afgestemd op weidevogelbeheer

Stad-Land verbindingen:

- Boerenerven als 'levende leslocaties' voor onderwijs
- Jaarprogramma met excursies en wandelingen met interessante informatie over natuur, water en boeren
- Oogstfeesten bij de Bolwerksmolen met streekproducten
- Actieve vrijwilligersgroepen in landschapsonderhoud en (weide) bescherming

Recreatie en verbinding

- Ommetjes verbinden stad en platteland
- Op bezoek bij de boer
- Burgerparticipatie zorgt voor het landschap

Het Toekomstbeeld

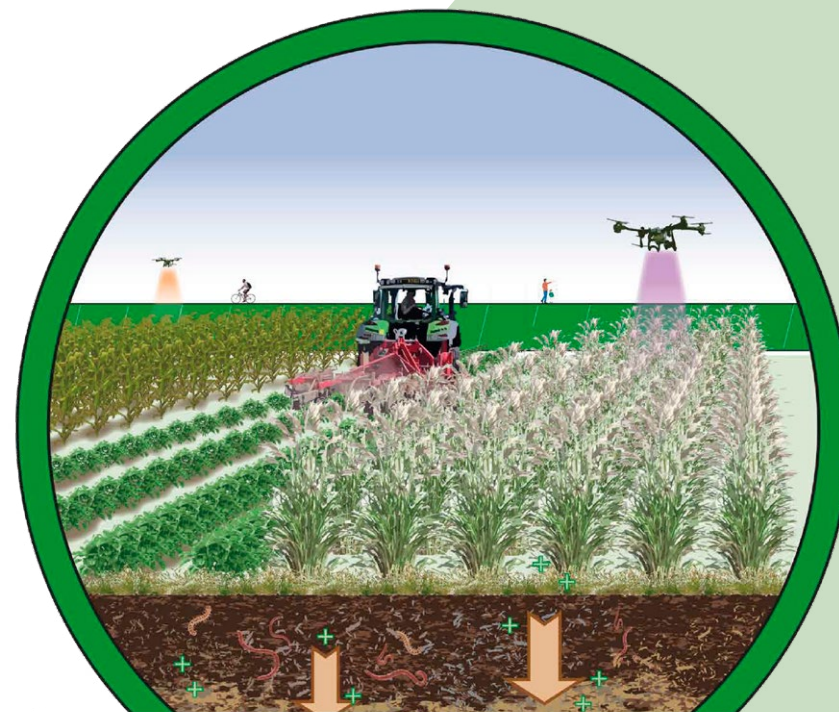
Kringlooplandbouw als basis

In 2035 vormt Bolwerksweiden & Stadsland een levend voorbeeld van kringlooplandbouw, waar melkveehouders en akkerbouwers in een gesloten systeem samenwerken: mest van de koeien voedt de akkers, terwijl akkerbouwers voeding voor de koeien én de mensen in de stad verbouwen.

Dankzij gedeelde investeringen in precisielandbouw en een bestendig verdienmodel bloeien de bedrijven economisch, terwijl de bodemkwaliteit en biodiversiteit toenemen. Jonge boeren vinden er mogelijkheden, en continue kennisuitwisseling met andere innovatiegebieden houdt het systeem toekomstbestendig.

Kernmaatregelen:

- Mest-voer kringlopen
 - Akkerbouwers verbouwen veevoer (luzerne/klaver)
 - Mest van melkveehouders voor bodemvruchtbaarheid
 - Etc.
- Gedeelde investeringen
 - Schoffelmachine (40% minder pesticiden)
 - Weidevogeldrone (nestbescherming)
- Ontwikkeling nieuwe verdienmodellen
 - Ontwikkeling van nieuwe streekproducten
 - Onderzoek mogelijke vergoedingen voor waterberging/koolstofvastlegging
- Startersfaciliteiten
 - Flexibele pacht voor jonge boeren
 - Koppeling aan agrarische opleidingen
- Kennisontwikkeling
 - Kwartaalgesprekken tussen boeren
 - Uitwisseling met andere innovatiegebieden

Kringloop landbouw

- Kringloopsamenwerking melkveehouders - akkerbouwers
- Versterken bodembiodiversiteit
- Benutten organische reststromen o.a. uit natuurbeheer

Het Toekomstbeeld

Stad-Land verbinding verankerd

De historische Bolwerksmolen is uitgegroeid tot hét herkenningspunt van het gebied - een levendige ontmoetingsplek waar stad en land elkaar vinden.

Als poort tot het landschap vervult de molen meerdere rollen:

- 1 Toegangspoort tot het gebied
 - Startpunt voor wandel- en fietsroutes langs dijken en akkers
 - Vertrekpunt voor excursies onder leiding van boeren-gidsen
 - Informatiepunt met interactieve kaarten van het gebied
- 2 Drager van lokale identiteit
 - Thuisbasis van het 'Bolwerkskeurmerk' voor streekproducten
 - Zuivel van kruidenrijke weides, groenten van de akkers
 - Brood en bier van Stadslandgraan
 - Honing uit bloemrijke akkerranden
 - Maandelijkse oogstmarkten met proeverijen
- 3 Erfgoedhart
 - Expositie over 700 jaar historie stad, hout en bos-/landbouw
 - Workshops

Kernmaatregelen:

- Molen als startlocatie voor beleving van de historie van stad en land(schap)
- Ontwikkeling educatieve programma's voor scholen
- Opzetten vrijwilligersnetwerk voor excursies
- Markering streekproducten met gebiedsverhaal

Lokale producten

- Vermarkting in/aan Deventer
- Bolwerksmolen als entree voor het platteland
- Versterken van lokale identiteit

Natuur & IJssel als dragende kracht in 2035

In 2035 zijn de agrariërs in Bolwerksweiden & Stadsland uitgegroeid tot regisseurs van het van dit unieke stadsrandgebied. Via innovatieve verdienmodellen worden zij beloond voor hun natuurbeheer: langjarige beheervergoedingen (20+ jaar) voor onderhoud van het rivierlandschap met de kenmerkende uiterwaarden, plus prestatiebeloningen per broedpaar weidevogel of hectare koolstofvastlegging. Deze aanpak vervangt de traditionele onkostenvergoeding door een eerlijk businessmodel, waarbij pachtcontracten natuurbeheertaken koppelen aan economische zekerheid.

Kernmaatregelen:

- Natuurlandpachtconstructies met prestatiebeloning
- Certificering van ecosysteemdiensten (waterberging, biodiversiteit)
- Langjarige contracten voor het agrarisch natuur- en waterbeheer met een monitoringssysteem samen met provincie en waterschap

Het resultaat is een zelfstandig werkend systeem waar agrariërs investeren in natuurherstel omdat het loont, en waar de Oude IJssel als ecologische én economische drager fungeert.

Dit toekomstbeeld is onze gezamenlijke belofte

Wij, boeren en Stichting IJssellandschap, zien een kansrijk pad vooruit: een landbouw die floreert mét natuur, niet ondanks natuur. Geen vrijblijvende idealen, maar een concreet plan waar we nú mee aan de slag kunnen - mét langjarige zekerheden, mét eerlijke verdienmodellen, en mét behoud van ons vakmanschap.

Onze oproep? Laten we samen deze stap zetten. Aan overheden: geef ons de ruimte om te ondernemen in balans met natuur. Aan burgers: geniet van wat dit landschap biedt en help ons mee het nog waardevoller te maken. En aan onszelf: blijf pionieren, zoals we hier eeuwen deden. Want dit is geen keuze, maar onze toekomst - voor levende bodems, bloeiende bedrijven en een veerkrachtig landschap dat we met trots kunnen doorgeven.

Werkgroep Bolwerksweiden & Stadsland
Balkweg Advies @ 2025

